

স্বৰ্ণ বৰাৰ উপন্যাসত প্ৰতিফলিত হোৱা টাই ফাকেসকলৰ সমাজ-সংস্কৃতি (বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য উপন্যাসৰ বিশেষ উল্লিখনসহ)

ৰিমঝিম গগৈ

গৱেষক, অসমীয়া বিভাগ

সংক্ষিপ্তসাৰ : অসম বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ বাসস্থান। টাইসকল ইয়াতে বসবাস কৰা উল্লেখযোগ্য এটি জনজাতি। টাইসকলৰ ছটা ঠালৰ ভিতৰত টাই ফাকেসকল অন্যতম। পাটকাই পৰ্বত পাৰ হৈ আহি প্ৰথমে বৰ্তমানৰ অৰুণাচলত বসতি স্থাপন কৰিছিল। অৱশ্যে বৰ্তমান তেওঁলোক উজনি অসমৰ ডিব্ৰুগড় আৰু তিনিচুকীয়া জিলাৰ বাসিন্দা। তিনিচুকীয়া জিলাত মুঠ সাতখন টাইফাকে গাঁও আৰু ডিব্ৰুগড় জিলাত দুখন গাঁও অৱস্থিত। ইয়াৰে ডিব্ৰুগড় জিলাৰ দুখন টাইফাকে গাঁও নামফাকে আৰু টিপামফাকে গাঁৱত বসবাস কৰা টাইফাকে লোকসকলৰ জীৱন তথা সংস্কৃতিক আধাৰ হিচাপে লৈ স্বৰ্ণ বৰাই লিখিছে তেওঁৰ উপন্যাস ‘বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য’।

স্বৰ্ণ বৰা অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰা মহিলা ঔপন্যাসিকসকলৰ ভিতৰত বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। তেওঁৰ আটাইবোৰ উপন্যাসতেই অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ নদীকেন্দ্ৰিক বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ জীৱন প্ৰতিফলিত হৈছে। উল্লেখনীয় যে স্বৰ্ণ বৰাৰ উপন্যাসত যিসমূহ জনগোষ্ঠীয় সমাজ-সংস্কৃতি প্ৰতিফলিত হৈছে, সেয়া সম্পূৰ্ণ ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ তথ্যৰ ওপৰত আধাৰিত। তেওঁৰ ‘বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য’ উপন্যাসখনতো নামফাকে আৰু টিপামফাকে গাঁৱৰ ফাকে লোকসকলৰ জীৱন আৰু সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত প্ৰায়বোৰ দিশেই সন্নিৱিষ্ট কৰাৰ চেষ্টা পৰিলক্ষিত হয়। এই গৱেষণা পত্ৰখনত স্বৰ্ণ বৰাৰ ‘বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য’ উপন্যাসখনত ফাকেসকলৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত বিভিন্ন দিশ কেনেদৰে উপস্থাপন কৰা হৈছে, সেই সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হ’ব।

বীজ শব্দৰাজি : টাইফাকে, সমাজ, সংস্কৃতি, উপন্যাস, জনজাতি।

বিষয়ৰ পৰিচয়

ভাৰত বৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত বসবাস কৰা প্ৰত্যেক জাতি-জনগোষ্ঠী স্বকীয় সামাজিক-সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাৰে সমৃদ্ধ। টাইফাকে সকলো ইয়াৰ ব্যতিৰেক নহয়। স্বকীয় সামাজিক-সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাই টাইফাকেসকলকো আনতকৈ এক সুকীয়া পৰিচয় দিছে। জনজাতীয় লোকসকলৰ জীৱনশৈলীলৈ চালে পৰিলক্ষিত হ'ব যে তেওঁলোক বেছিসংখ্যাকেই নদীৰ পাৰত বসবাস কৰে। নিজকে প্ৰকৃতিৰ সন্তান বুলি ভবা এই জনগোষ্ঠীয় লোকসকলে প্ৰকৃতিৰ সৈতে সহবাস কৰি ভাল পায়। বুঢ়ীদিহিং নদীৰ পাৰত বসবাস কৰা টাইফাকলৰ এটি ঠাল টাইফাকে লোকসকলক লৈ স্বৰ্ণ বৰাই লিখিছে 'বুঢ়ীদিহিংৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য' শীৰ্ষক উপন্যাস।

অসমীয়া সাহিত্য ক্ষেত্ৰখনলৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে সাহিত্যৰ প্ৰতিটো শাখাত জনজাতীয় জীৱনশৈলীক আধাৰ হিচাপে লৈ সাহিত্য ৰচিত হৈ আহিছে। অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যতো জনজাতীয় আৰু অজনজাতীয় ঔপন্যাসিকে জনগোষ্ঠীয় জীৱনশৈলীক উপন্যাসত খুব সুন্দৰ ৰূপত উপস্থাপন কৰিছে। তেনে ঔপন্যাসিকসকলৰ ভিতৰত স্বৰ্ণ বৰাৰ নাম লেখত ল'বলগীয়া। তেওঁৰ 'বুঢ়ীদিহিংৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য' উপন্যাসখনত অসমৰ ডিব্ৰুগড় জিলাত বসবাস কৰি থকা টাইফাকেসকলৰ জীৱনশৈলীৰ লগত জড়িত হৈ থকা সামাজিক-সাংস্কৃতিক দিশসমূহক উপস্থাপন কৰাৰ চেষ্টা পৰিলক্ষিত হয়। এই উপন্যাসখনত টাই ফাকেসকলৰ কৃষি পদ্ধতি, জন্ম-মৃত্যু-বিবাহৰ লগত জড়িত লোকবিশ্বাস, আচাৰ-আচৰণ সম্পৰ্কে তথ্যসমৃদ্ধ বৰ্ণনা কৰিছে। এই গৱেষণা পত্ৰখনিত তাৰেই এটি চমু আলোচনা আগবঢ়োৱাৰ চেষ্টা কৰা হ'ব।

অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য

স্বৰ্ণ বৰাৰ 'বুঢ়ীদিহিংৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য'

উপন্যাসত প্ৰতিফলিত হোৱা টাই ফাকেসকলৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত বিভিন্ন দিশ, কেনেদৰে উপস্থাপন কৰা হৈছে, সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাই এই গৱেষণা পত্ৰখনিৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য।

অধ্যয়নৰ পদ্ধতি

গৱেষণা পত্ৰখনি প্ৰস্তুত কৰোঁতে বৰ্ণনাত্মক পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হ'ব আৰু প্ৰয়োজন অনুসৰি বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰো সহায় লোৱা হ'ব।

মূল বিষয়ৰ আলোচনা

অসমত বসবাস কৰা টাই জনগোষ্ঠীৰ ছটা ঠালৰ ভিতৰৰ এটা ঠাল টাই ফাকে। প্ৰায় ১৭০০ চন মানত ফাকেসকল পাটকাই পাৰ হৈ অসমত প্ৰৱেশ কৰি বৰ্তমানৰ অৰুণাচলত বসতি স্থাপন কৰিছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত যুদ্ধ-বিগ্ৰহেই হওক বা অন্যান্য কাৰণত তেওঁলোকে বিভিন্ন স্থানলৈ প্ৰব্ৰজিত হয়। বৰ্তমান টাইফাকে লোকসকল উজনি অসমৰ দুখন জিলা তিনিচুকীয়া আৰু ডিব্ৰুগড়ৰ বাসিন্দা। তিনিচুকীয়া জিলাত তেওঁলোকে বৰফাকে, নংলাই, ফানেং, মুংলাং, মান ম', নিংগাম, আৰু লংফাকে নামৰ সাতখন গাঁৱত আৰু ডিব্ৰুগড় জিলাৰ নাহৰকটীয়াৰ টিপাম ফাকে আৰু নামফাকে গাঁৱত বসবাস কৰি আছে। তলত স্বৰ্ণ বৰাৰ 'বুঢ়ীদিহিংৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য' উপন্যাসত বৰ্ণিত ডিব্ৰুগড়ৰ টিপামফাকে আৰু নামফাকে গাঁৱৰ টাইফাকে লোকসকলৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক দিশসমূহৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল—

টাই ফাকেসকলৰ প্ৰব্ৰজনৰ ইতিহাস আৰু বৰ্তমানৰ স্থিতি

টাই ফাকেসকলৰ আদি বাসস্থান 'মুংমাওলুং'। আহোম বুৰঞ্জীমতে শদিয়াত যিসকল ফাকে লোক আছে তেওঁলোকে ১৭৯৭ চনতে অসমলৈ আহিছিল। আহোম ৰজা কমলেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজত্বকালত শদিয়াত

খামতি, ফাকে, মিৰি, মিচিমি, নগা সকলোৱে মিলি আহোমৰ বিৰুদ্ধে কৰা বিদ্ৰোহত শদিয়া খোৱা গোহাঁইক পৰিয়ালসহ হত্যা কৰে। ঔপন্যাসিকৰ বৰ্ণনামতে “এই বিদ্ৰোহ দমন কৰিবলৈ স্বৰ্গদেউ কমলেশ্বৰ সিংহই দিহিঙিয়া ফুকনৰ নেতৃত্বত সৈন্য পঠিয়ালে। সেই সৈন্যৰ লগত আছিল ৰাজখোৱা, শইকীয়া, বৰা, ধেনুধৰিয়া আৰু হিলৈধাৰী। এই বৃহৎ সৈন্যবাহিনীয়ে বিদ্ৰোহীক লঙ-ভঙ কৰি খামতি বুঢ়া ৰজাক বন্দী কৰিলে আৰু লগতে নোৰা ফাকেসকলক বন্দী কৰি যোৰহাটলৈ পঠালে আৰু নঙটো নামে ঠাইত বাস কৰিবলৈ দিলে।” পৰৱৰ্তী সময়ত আহোম ৰজাই দিচৌ নদীৰ পাৰত বসতি কৰিবলৈ দিলে। মানে অসম আক্ৰমণ কৰোঁতে ফাকেসকলক হৌকং ভেলীৰ মানুহ বুলি চিনি পাই আহোমৰ লগত ফাকেসকলকো বন্দী কৰি নিজৰ লগত লৈ যায়। তাত খাদ্যৰ অভাৱ হোৱাত আকৌ আনি টিৰাপৰ নামচিক নামে ঠাইত এৰি থৈ যায়। দহ বছৰমান তাতে থাকি বিভিন্ন কাৰণত বিভিন্ন দলত ভাগ হৈ ফাকেসকল লেখাপানীলৈ আহে আৰু একাংশ টিৰাপ নদীৰ পাৰ হৈ মাৰ্ঘেৰিটাত ‘বৰফাকে গাঁও’ পাতে। এটা দল বুঢ়ীদিহিং পাৰ হৈ ১৮৫০ চনত দুখন গাঁও পাতে ‘নামফাকে’ আৰু ‘টিপামফাকে’। এনেদৰেই আহি আহি তিনিচুকীয়াত সাতখন আৰু ডিব্ৰুগড়ত দুখন গাঁও পাতি বৰ্তমানেও বসবাস কৰি আছে।

টাইফাকেসকলৰ গৃহনিৰ্মাণ শৈলী

প্ৰত্যেক জনগোষ্ঠীৰ গৃহনিৰ্মাণ শৈলীত স্বকীয় বিশেষত্ব পৰিলক্ষিত হয়। যিয়ে সেই বিশেষ জনগোষ্ঠীটোক আনতকৈ পৃথক এক পৰিচয় দিয়ে। ঠিক তেনেদৰে টাইফাকেসকলৰো নিজা গৃহনিৰ্মাণ শৈলী আছে। তেওঁলোকৰ ঘৰবোৰ মূলতঃ চাংঘৰ। উপন্যাসত বৰ্ণনা কৰা অনুযায়ী মাটিৰ পৰা অতি কমেও পাঁচফুটৰ পৰা সাতফুটমান ওখকৈ এই চাংঘৰবোৰ সজা হয়। নৈপৰীয়া বাসিন্দা হোৱা হেতুকে

বানপানীৰ পৰা যাতে হাত সাৰিব পাৰে তাৰ বাবে চাংঘৰ সাজি বাস কৰে। চাংঘৰবোৰৰ আকৃতি আয়তক্ষেত্ৰৰ দৰে। বাঁহেৰে নিৰ্মিত ঘৰবোৰৰ মূখচ টকৌপাতেৰে চোৱা হয়। বতাহ বৰষুণৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ বাবেই চাংঘৰবোৰত খিৰিকীৰ ব্যৱস্থা নাই। ঘৰৰ আগফালে মাথো এখন দুৱাৰ থাকে। ঘৰবোৰ তিনিটা ভাগত ভাগ কৰি সাজে। প্ৰথমটো বহা কোঠালি যাক ‘কান্নাক’ বুলি কোৱা হয়। এটা ৰান্ধনিঘৰ আৰু ৰান্ধনিঘৰৰ পিছফালে এখন চাং থাকে বাচন আৰু কাপোৰ ধুবৰ বাবে। চাংঘৰৰ সন্মুখভাগৰ ওপৰফালে ধেনু কাঁড় আঁৰি থয়। সেই সম্পৰ্কে উপন্যাসত উল্লেখ আছে এনেদৰে— “অ’ সেয়া আমাৰ ঘৰ সাজোঁতেই খুঁটাটোত ধেনু-কাঁড় লগোৱা হয়। তদুপৰি নতুন ঘৰ সাজিলে আমাৰ আৰাধ্য দেৱতাক পূজা কৰিব লাগে। এই পূজা পৰিয়ালৰ ডাঙৰজনে কৰিব লাগে। এই পূজাত ফুল লাগিবই। তদুপৰি ভাত আৰু শাক-পাচলিৰে পূজা দিব লাগে।”

টাই ফাকেসকলৰ কৃষি পদ্ধতি

টাই ফাকেসকল মূলতঃ কৃষিজীৱী। খেতি হিচাপে তেওঁলোকে বেছিকৈ শালি খেতি কৰে। আহু খেতি কমকৈ কৰে। মাহ আৰু সবীয়হৰ খেতিও কৰে। টাই ফাকেসকলে খেতিৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰি জীৱন-নিৰ্বাহ কৰি আছে। ফাকেসকলে বিশ্বাস কৰে যে চাও-চৌ (Chao-Suo) দেৱতাৰ কৃপা দৃষ্টিতহে শস্য উৎপাদন হয়। এই দেৱতাই শস্যৰ পথাৰ অনিষ্ট হোৱাৰ পৰা ৰক্ষা কৰে। “আকৌ ফাকেসকলে বিশ্বাস কৰে যে শস্যৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী-দেৱতা চাও-চৌ বগা কাপোৰ পিন্ধি বগা ঘোঁৰাত উঠি গাঁৱৰ মাজেৰে ভ্ৰমণ কৰে। যিদিনা আহিব বুলি দিন স্থিৰ কৰে সেইদিনা গাঁৱৰ ৰাইজে বেলি লাহ দিয়াৰ পাছত মনে মনে ঘৰৰ ভিতৰত সোমাই থাকে। কোনো হাই উৰুমি নকৰে।”

টাই ফাকেসকলৰ পৰম্পৰাগত খাদ্যাভাস

সকলো জনগোষ্ঠীয় সমাজৰেই নিজা পৰম্পৰাগত খাদ্যাভাস আছে। টাই ফাকেসকলো ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। তেওঁলোকৰ মূল খাদ্য ভাত। ‘খাওই’ অৰ্থাৎ টোপোলা ভাত তেওঁলোকৰ প্ৰিয় খাদ্য। “এইবিধ ভাত লাহী চাউলৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা হয়। চাউল কেইটা তিয়াই লৈ গৰম পানীৰে ভাপত দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত সিজি যোৱা ভাতবোৰ তৰাপাত বা কলপাতত বান্ধি সৰু সৰু টোপোলা কৰা হয়। সেয়ে টোপোলা ভাত।”^{৪৪}

এই ভাতৰ লগত খাবৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সুস্বাদু ব্যঞ্জন তৈয়াৰ কৰি লয়। পাচৌম ফাকেসকলৰ অতি প্ৰিয় ব্যঞ্জন। পাচৌম (Sourfish) অৰ্থাৎ টেঙা মাছ। “পাচৌম কৰিবলৈ হ’লে কেঁচা মাছ আৰু ভাত ‘মইপেকত’ অৰ্থাৎ বাঁহৰ চুঙাত ভৰাই মুখখন টানকৈ সোপা দি পাঁচদিনমান থৈ দিয়াৰ পিছত মুখখন খুলি দি ভাতৰ লগত পৰিবেশন কৰে।”^{৪৫} মাছেৰে তৈয়াৰী আন এক প্ৰকাৰৰ সুস্বাদু ব্যঞ্জন হৈছে ‘পটেক’ (Patek)। মাছ শুকুৱাই তাত মছলা সানি বাঁহৰ চুঙাত মুখ বন্ধ কৰি কেইদিনমান থৈ দিয়াৰ পাছতে ই খাবৰ বাবে উপযুক্ত হয়। পৰম্পৰাগত চাট্‌নি টাই ফাকেসকলৰ খাদ্যাভাসৰ এবাৰ নোৱৰা অংগ। মাংস আৰু লাইশাকৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা চাট্‌নি বেছি জনপ্ৰিয়। মাংসৰ চাট্‌নি প্ৰস্তুত কৰিবৰ বাবে মাংসবোৰ সৰু সৰুকৈ কাটি নিমখ, হালধি, মছলা সানি ৰ’দত শুকুৱাই লৈ পাঁচদিনমান বাঁহৰ চুঙাত ভৰাই থোৱাৰ পাছতেই খাবৰ বাবে উপযুক্ত হয়। লাইশাকৰ চাট্‌নিও বাঁহৰ চুঙাত ভৰাই তৈয়াৰ কৰে। লাইশাকখিনি বাঁহৰ চুঙাত তেল, জলকীয়া সানি সাতদিনমান ভৰাই থ’লেই খাবৰ উপযোগী হয়।

ভাতৰ উপৰিও চাহৰ লগতো খাবৰ বাবে সুস্বাদু পিঠা-পনা তৈয়াৰ কৰে। তেনে এবিধ পিঠা হৈছে ‘পাইং’ (পিঠাগুড়িৰ পিঠা)। পিঠাগুড়িৰ লগত কল সানি তৰা পাতত দি মাটিৰ খোলাত সেকি এই ‘পাইং’ প্ৰস্তুত কৰা হয়। তদুপৰি কাওটেক (Kaotek- আখৈ,

মুড়িৰ লাডু) চাখাওপইং (পানী পিঠা) আদি চাহৰ লগত খোৱা পিঠা। ফাকেসকলৰ ‘পেইং ছ’খনে’ এটি সুস্বাদু পিঠা। পেইং মানে পিঠা আৰু ছ’খনে মানে কুঠাৰৰ মূৰ। অৰ্থাৎ পিঠাটো দেখাত কুঠাৰৰ মূৰটোৰ দৰে। এই পিঠা কেৱল ফাকেসকলৰ মাজতহে প্ৰচলিত। বৰাচাউলৰ পিঠাগুড়ি আৰু নাৰিকল মিহলাই মথি লৈ কলপাতত মেৰিয়াই ভাপত সিজাই তৈয়াৰ কৰে।

টাই ফাকেসকলৰ সাজপাৰ আৰু অলংকাৰ

সাজপাৰ আৰু আ-অলংকাৰত প্ৰতিবিস্তৃত হয় একোটা জনগোষ্ঠীৰ প্ৰতিচ্ছবি। প্ৰত্যেক জনগোষ্ঠীৰে সাজপাৰ আৰু অলংকাৰৰ আছে সুকীয়া সৌন্দৰ্য যাৰ প্ৰতি সকলো সন্মোহিত হয়। টাই ফাকেসকলৰ সাজপাৰ, আ-অলংকাৰ সম্পৰ্কেও স্বৰ্ণ বৰাই তেওঁৰ উপন্যাসত কিছু বৰ্ণনা আগবঢ়াইছে। টাই ফাকেসকলৰ কাপোৰ তৈয়াৰ কৰা প্ৰক্ৰিয়াটোক ‘কিছক’ বুলি কোৱা হয়। তেওঁলোকৰ মহিলাসকলে বুকুত মেখেলা মেঠনি মাৰি পিন্ধে আৰু গাত এটা চোলা পিন্ধে। গাত পিন্ধা চোলাটোক ‘চুউ’ বোলে আৰু মেথনিখনক ‘নাংবাত’ বুলি কোৱা হয়।

পুৰুষসকলেও গাত চুউ পিন্ধে। পুৰুষে লুঙীৰ দৰে পিন্ধিবৰ বাবে এখন দীঘল কাপোৰ মহিলাসকলে ঘৰতে বৈ দিয়ে আৰু সেই কাপোৰখনক ‘ফা’ বুলি কোৱা হয়। কাপোৰত দিবৰ বাবে ৰঙবোৰ ঘৰতে প্ৰস্তুত কৰি লয়। হাবিত পোৱা বনৰীয়া গছৰ শিপা আৰু ছালৰ পৰা কাপোৰত দিবৰ বাবে ৰং প্ৰস্তুত কৰে।

মহিলাসকলে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ অলংকাৰ পৰিধান কৰে। কাণত ‘কেনছ’ (সৰু জাংফাই কেৰু), ডিঙিত ‘খোলা প’হি’ (সোণৰ মাদলি), হাতত ‘ৰেন’ (ৰূপৰ খাৰু), আঙুলিত ‘লংচ’ (আঙুঠি) আৰু খোপাত ৰূপৰ ফুল গুজি লয়।

টাই ফাকেসকলৰ ধৰ্মীয় জীৱন আৰু উৎসৱ-অনুষ্ঠান

টাই ফাকেসকল বৌদ্ধ ধৰ্মী। তেওঁলোকৰ সমাজৰ সকলো অনুষ্ঠান বৌদ্ধ ধৰ্মৰ নিয়মৰ দ্বাৰা পালন কৰে। টাই ফাকেসকলৰ গাঁৱত একোটাকৈ বৌদ্ধ বিহাৰ থাকে। বৌদ্ধ ধৰ্মাৱলম্বী টাই ফাকেসকলে বিভিন্ন উৎসৱ-অনুষ্ঠান পৰম্পৰাগতভাৱে পালন কৰি আহিছে।

টাই ফাকেসকলৰ কিছুমানে তেওঁলোকৰ পুত্ৰ সন্তানক বৌদ্ধ বিহাৰলৈ দান কৰে। দহ বছৰৰ পৰা তেৰ বছৰ বয়সৰ পুত্ৰক দান কৰিব লাগে। দান কৰাৰ পিছত ল'ৰাবোৰ বিহাৰতে থাকি ভিক্ষুসকলক সকলো প্ৰকাৰৰ কামত সহায় কৰি দিব লাগে। ভিক্ষুসকলে ল'ৰাবোৰক বিহাৰতেই পালি-প্ৰাকৃত ভাষাৰ শিক্ষা দিয়ে, যাতে তেওঁলোকে বৌদ্ধ ধৰ্মৰ গ্ৰন্থসমূহ পঢ়িব পাৰে। সকলো অধ্যয়ন সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পাছত এজন ল'ৰাক 'শ্ৰমণ' বুলি কোৱা হয়। বিশ বছৰ বয়সত এই অধ্যয়ন সমাপ্ত হয়। শ্ৰমণসকলে বৰ্ষাবাসন উৎসৱত যোগদান কৰিব লাগে। উপন্যাসত বৰ্ণিত এই উৎসৱ হৈছে "Self Purificationary Religious Ceremony of the Monk। এই শ্ৰমণসকলে প্ৰতি নিশা মূৰৰ চুলি কাটিব লাগিব, হালধীয়া বস্ত্ৰ পৰিধান কৰিব লাগিব। ঘৰলৈ মাতিলেহে যাব পাৰিব কিন্তু নিশা থাকিব নোৱাৰিব।"^{৩৬} বিহাৰলৈ দান কৰা ল'ৰা এজন শ্ৰমণলৈ উঠাবৰ বাবে 'খামচাং' অনুষ্ঠান পতা হয়। যিজন ল'ৰা শ্ৰমণলৈ উঠিব, তেওঁৰ দেউতাকে সেই অনুষ্ঠানৰ সকলো খৰচ বহন কৰিব লাগে।

টাই ফাকেসকলৰ প্ৰধান উৎসৱ চাংকেন। এই উৎসৱ ৰঙালী বিহুৰ দিনাই আৰম্ভ হয়। "এই উৎসৱত গাঁৱৰ পুৰুষসকলে বেদীৰ পৰা বুদ্ধদেৱৰ মূৰ্তিটো নমাই আনি কান্ধত তুলি লৈ শোভাযাত্ৰা কৰে। এই উৎসৱ তিনিদিন হয়। এই তিনিও দিনেই সকলো পুৰুষ-মহিলাই আনুষ্ঠানিকভাৱে বুদ্ধদেৱৰ মূৰ্তিটোক পানী ঢালি স্নান কৰোৱাই আৰু সকলোৱে প্ৰাৰ্থনা জনাই যাতে নতুন বছৰটো মঙ্গলময় হয়।"^{৩৭}

টাই ফাকেসকলৰ বিবাহ পদ্ধতি

বিবাহ প্ৰতিখন সমাজৰে এক পবিত্ৰ সামাজিক অনুষ্ঠান। অৱশ্যে বিবাহ অনুষ্ঠানৰ নীতি-নিয়মসমূহ সকলোৰে স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ। টাই ফাকেসকলেও বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত পৰম্পৰাগত নীতি-নিয়ম পালন কৰে।

টাই ফাকে সমাজত নিজ জাতিৰ মাজতহে বিবাহ কাৰ্য সম্পন্ন হয়। তেওঁলোকৰ জাতিৰ মানুহৰ সংখ্যা কম হোৱা হেতুকে নিজ জাতিৰ মাজতহে বিবাহ কাৰ্য সমাপন কৰে। "তদুপৰি মোমায়েকৰ বংশৰ ল'ৰা হ'লে ভাল, কাৰণ তেওঁলোকে মোমায়েকৰ গোত্ৰটো পছন্দ কৰে।"^{৩৮} বিয়াৰ কটকীজনক তেওঁলোকৰ ভাষাত 'পাজান' (Pajan) বুলি কোৱা হয়। তেঁৱেই দৰা-কইনাৰ ঘৰৰ মাজৰ যোগসূত্ৰকাৰী।

টাই ফাকেসকলৰ সমাজত কইনাৰ ঘৰত দৰাই গা-ধন দিয়াৰ প্ৰথা প্ৰচলন আছে। গা-ধন হিচাপে দৰাৰ অভিভাৱকে চাৰিটা কণী আৰু ১৪০ টকা দি কইনা ঘৰত গোট খোৱা ৰাইজলৈ আগবঢ়াই সেৱা কৰিব লাগে। গা-ধন গ্ৰহণ কৰাৰ পাছত সকলোৱে দৰা-কইনাক আশীৰ্বাদ দি তেওঁলোকৰ আৰাধ্য দেৱী 'চাও-ফিনাম' (Chaofinam)ক নৱ দম্পত্তিৰ সুখৰ বাবে সেৱা কৰি প্ৰাৰ্থনা কৰে। দৰা-কইনাও ভাত-নৈবেদ্য আগবঢ়াই দেৱীৰ ওচৰত সেৱা লয়। দৰা-কইনাক সমাজত বহুৱাই সকলোৱে আশীৰ্বাদ দিয়ে। তাৰ পিছত দৰা-কইনাই নিজৰ ঠাই সলনি কৰি বহিবলৈ দি আকৌ ৰাইজে আশীৰ্বাদ দিয়ে— যুগ্ম জীৱন সুখময় হ'বৰ বাবে।

টাই ফাকেসকলৰ জন্ম সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস

লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসসমূহ এটা জাতি বা জনগোষ্ঠীৰ পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা সংস্কৃতিৰ উপাদান। এই লোকাচাৰ লোকবিশ্বাসে এখন সমাজক সুস্থিৰ ৰূপত নিয়ন্ত্ৰণ কৰি ৰাখে। যেতিয়ালৈকে

সেইবোৰ সকলোৰে গ্ৰহণযোগ্য ৰূপত থাকে।

টাই ফাকেসকলেও শিশু জন্ম হোৱাৰ পিছত তেওঁলোকৰ নিয়ম অনুযায়ী কিছু লোকাচাৰ পালন কৰে। যাৰ লগত তেওঁলোকৰ সমাজৰ বিশ্বাস জড়িত হৈ থাকে। উপন্যাসখনত টাই ফাকেসকলৰ জন্ম সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ-বিশ্বাস সম্পৰ্কে বিশদ বৰ্ণনা নাই যদিও থূলমূল আভাস পোৱা যায়। সন্তান জন্মৰ এঘাৰ দিনৰ দিনা সন্তানটিক বাহিৰলৈ উলিয়াই সূৰ্য দেখুৱায় আৰু কাপোৰ-কানি ধুই ঘৰখনৰ লগতে মাতৃগৰাকী শুদ্ধি হয়। “শুদ্ধি হোৱাৰ দিনা গাঁৱৰ সকলো মাইকী মানুহ আহি চোতালত বহেহি আৰু এগৰাকীয়ে নতুন কেঁচুৱাটো ঘৰৰ ভিতৰৰ পৰা বাহিৰলৈ উলিয়াই আনিব লাগে। নিমজ্জিত বয়সস্থ মহিলা এগৰাকীয়ে এটা পাচিত চাউল আৰু শাক-পাচলি লৈ কেঁচুৱাটোৰ চাৰিওফালে তিনিপাক ঘূৰি পাচিত থকা বস্ত্ৰখিনি ঘৰৰ চাৰিবেৰৰ সিটো পাৰে পেলাই দিব লাগে যাতে ভূত-প্ৰেতে নতুন সন্তানক আমনি কৰিব নোৱাৰে।”^{১০} তাৰ পাছত বৌদ্ধ বিহাৰৰ পৰা ভিক্ষুৱে দিয়া মন্ত্ৰপুত সূতা সন্তানটিক পিন্ধাই দিয়া হয়।

টাই ফাকেসকলৰ মৃত্যুৰ লগত জড়িত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস

মৃত্যু এক চিৰন্তন সত্য। মৃত্যুৰ পাছত এজন ব্যক্তিৰ মৃতদেহ সংকাৰৰ ক্ষেত্ৰত সকলো সমাজতে বিভিন্ন নীতি-নিয়ম পালন কৰে। টাই ফাকেসকলৰ কোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যু হ'লে মৃতদেহটো সংকাৰৰ পূৰ্বে নৈৰ পৰা পানী আনি গা ধুৱায়। তেওঁলোকৰ নিয়মমতে জোঁৱায়েকে শটো ধুৱাব লাগে। মৃতদেহটো শ্মশানলৈ কফিনত ভৰাই নিয়া হয়। কফিনটো শিমলু গছৰ তক্তাৰে বনোৱা হয়। কফিনৰ পৰা উলিয়াই শটো চিতাত উত্তৰ মূৰাকৈ শুৱাই দিয়া হয়। বৌদ্ধ বিহাৰৰ ভিক্ষুসকলে স্তোত্ৰ পাঠ কৰাৰ লগে লগেই পুত্ৰই চিতাত জুই দিব লাগে। জ্বলি শেষ হৈ যোৱা ছাইবোৰ গোটাই এটা টিপ সাজি কাগজেৰে এটা ছাতি তৈয়াৰ

কৰি তাতে গুজি দিয়ে। ভূত-প্ৰেতে পবিত্ৰ আত্মাটোক যাতে অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে তাৰকাৰণে টিপটোৰ ওপৰত এখন বগা নিচানো গুজি দিয়ে। টাই ফাকেসকলে বিশ্বাস কৰে যে এই বগা ৰঙটোলৈ ভূত-প্ৰেতেবোৰে ভয় কৰে। মৃতদেহ সংকাৰৰ বাবে শ্মশানলৈ যোৱা লোকসকলে ঘূৰি আহোঁতে বাটত কাঁইটীয়া গছৰ ডাল পুতি থৈ আহে যাতে তেওঁলোকৰ পাছে পাছে ভূত-প্ৰেত লাগি নাহে।

সাত দিনৰ দিনা ‘ৱানচাম’ অৰ্থাৎ শ্ৰাদ্ধ অনুষ্ঠান পতা হয়। টাই ফাকেসকলৰ নিয়ম অনুসৰি বোৱাৰীসকলে শ্ৰাদ্ধলৈ ৰাইজক নিমন্ত্ৰণ দিব লাগে। তেওঁলোকৰ মূল শ্ৰাদ্ধ ছয় দিনৰ দিনা পতা হয় আৰু সাত দিনৰ দিনা অভ্যৰ্থনা অনুষ্ঠান তথা বৌদ্ধ ভিক্ষুসকলক দান দক্ষিণা দিয়া হয়। সাত দিনৰ দিনা বৌদ্ধ বিহাৰৰ ভিক্ষুসকল মৃতকৰ ঘৰলৈ আহে আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ মানুহে আহাৰ বিস্কুট, গিলাচ, ছাতি, চাবোন, দিয়া চলাই আদি দান স্বৰূপে আগবঢ়ায়। ফাকেসকলৰ দানৰ ভিতৰত আটাইতকৈ প্ৰাচীন দান ‘পৰিয়ালৰ ইতিহাস’। মৃতকৰ পৰিয়ালৰ ইতিহাস লিখি বৌদ্ধ বিহাৰলৈ এখন পুথি দান কৰা হয় যাতে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মই উপৰি পুৰুষৰ বিষয়ে জানিব পাৰে। অভ্যৰ্থনাৰ শেষত দান দিয়া সকলো বস্ত্ৰ লৈ সকলো ৰাইজ আৰু বৌদ্ধ ভিক্ষুসকল নদীৰ পাৰলৈ যায়। নদীৰ বালিত ভিক্ষুসকল বহি মৃতকৰ আত্মাই পুনৰ পৃথিৱীলৈ আহি যাতে দুখ-যন্ত্ৰণা ভোগ কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে পৰিয়ালৰ লোকে ভিক্ষুসকলৰ লগত প্ৰাৰ্থনা কৰি দানৰ সকলো বস্ত্ৰ ভিক্ষুসকলক অৰ্পণ কৰি শ্ৰাদ্ধৰ কাৰ্য সম্পন্ন কৰে।

সামৰণি

প্ৰত্যেক সমাজৰে নিজা নিজা কৃষ্টি-সংস্কৃতি আছে। পূৰ্বতে অত্যন্ত কঠোৰভাৱে এই সকলোবোৰ পালন কৰিছিল। সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে প্ৰত্যেকটো জাতি জনগোষ্ঠীয় সমাজৰ লোকাচাৰ-বিশ্বাস, সামাজিক-সাংস্কৃতিক পৰিৱৰ্তনৰ আঁচোৰ পৰিছে আৰু

এইয়া স্বাভাৱিক। স্বৰ্ণ বৰাই তেওঁৰ ‘বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য’ শীৰ্ষক উপন্যাসখনত টাই ফাকেসকলৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত ভালেখিনি দিশ সুন্দৰকৈ উপস্থাপন কৰাৰ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰা পৰিলক্ষিত হয়। টাইফাকেসকলৰ ইতিহাস, কৃষি, খাদ্যাভাস, গৃহ-নিৰ্মাণ, সাজপাৰ, উৎসৱ-অনুষ্ঠান, লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস আদিৰ বৰ্ণনাৰে তেওঁলোকৰ সমাজখনক ফুটাই তুলিছে। অৱশ্যে উপন্যাসখনত টাইফাকে সকলৰ সমাজ জীৱনৰ লগত জড়িত যিসমূহ দিশৰ বৰ্ণনা আছে, তাৰ আধাৰতহে তেওঁলোকৰ সমাজ সংস্কৃতি সম্পৰ্কে এই গৱেষণা পত্ৰখনিত কেইটামান নিৰ্দিষ্ট বিষয়ত আলোকপাত কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। বৰ্তমানেও টাই ফাকেসকলৰ বহুতো এনে দিশ আছে, যিসমূহৰ সু-সংহতভাৱে আলোচনা হোৱা নাই। অধ্যয়নৰ অৱকাশ আছে। তথাপি এইটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে স্বৰ্ণ বৰাৰ ‘বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য’ উপন্যাসৰ জৰিয়তে টাই ফাকেসকলৰ বিষয়ে এটি সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰি।

প্ৰসংগসূত্ৰ

- ১। স্বৰ্ণ বৰা : বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য, পৃ. ৪৭
- ২। উল্লিখিত, পৃ. ১১৯
- ৩। উল্লিখিত, পৃ. ১৪১
- ৪। উল্লিখিত, পৃ. ১১৭
- ৫। উল্লিখিত, পৃ. ৩২
- ৬। উল্লিখিত, পৃ. ৬১
- ৭। উল্লিখিত, পৃ. ১৪৮
- ৮। উল্লিখিত, পৃ. ১১২

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী

বৰা, স্বৰ্ণ : বুঢ়ীদিহিঙৰ মৌপ্যা আৰু আচাৰ্য, বনলতা, প্ৰথম প্ৰকাশ, জুন ২০০৮

প্ৰসংগ পুথি

- গোস্বামী, ড° ত্ৰিদিব (সম্পা.) : স্বৰ্ণ বৰা : কৃতি আৰু কীৰ্ত্তি মাইনা প্ৰিণ্টাৰ্ছ, নগাঁও, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০১৩
- দাস, অমল চন্দ্ৰ (সম্পা.) : অসমীয়া উপন্যাস পৰিক্ৰমা, বনলতা, প্ৰথম প্ৰকাশ, মে’ ২০১২
- নাথ, ড° প্ৰফুল্ল কুমাৰ (সম্পা.) : বৰ অসমৰ বৰ্ণিত সংস্কৃতি, ৰেখা প্ৰকাশ, প্ৰথম প্ৰকাশ, নৱেম্বৰ ২০১৯
- বৰা, দেৱজিৎ (সম্পা.) : উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় লোক-সংস্কৃতি, এম. আৰ. পাব্লিকেশ্যন, প্ৰথম প্ৰকাশ, ডিচেম্বৰ ২০১৪
- বৰুৱা, ভীমকান্ত : অসমৰ ভাষা, বনলতা, প্ৰথম প্ৰকাশ, ১৯৯০
- ৰাভা, ড° মালিনী দেৱী : অসমৰ জনজাতি আৰু সংস্কৃতি, অসম সাহিত্য সভা, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০১০